

Inhoud

Ten Geleide	19
Ten Geleide (Opleiders)	21
Algemene en specifieke aspecten van het beroep huidtherapeut	23
Deel 1	
ANATOMIE EN FYSIOLOGIE VAN DE HUID; DIAGNOSTIEK EN BEHANDELING VAN HUIDZIEKTEN	27
Hoofdstuk 1 Anatomie en fysiologie van de huid	28
1.1 Inleiding	28
1.2 Anatomie en fysiologie	28
1.2.1 Epidermis	29
1.2.2 Basaalmembraan	33
1.2.3 Dermis	33
1.2.4 Adnexen	36
1.2.4.1 Haren	36
1.2.4.1.1 Typen haren	36
1.2.4.1.2 Anatomie van de haarfollikel	37
1.2.4.1.3 Fysiologie van de haargroei	39
1.2.4.2 Nagels	40
1.2.4.3 Talgklieren	42
1.2.4.4 Zweetklieren	42
1.2.5 Bloed- en lymfevaten	43
1.3 Embryonale ontwikkeling van de huid en de adnexen	43
1.4 Functies van de huid	45
1.5 Immunologie van de huid	46
1.5.1 Aspecifieke immuunsysteem	47
1.5.2 Specifieke immuunsysteem	48
1.5.3 Allergische reacties	48
1.5.4 Auto-immuniteit	49
1.6 Genetica van de huid	49
1.7 De huid in de verschillende levensfasen	50
1.7.1 Van geboorte tot puberteit	51
1.7.2 Puberteit	52
1.7.3 Zwangerschap	52
1.7.4 Menopauze	52
1.7.5 Oudere leeftijd	52
1.8 De gepigmenteerde huid	54
1.8.1 Verschillen in structuur en functie van de blanke en negroïde huid	55
1.8.2 Huidaandoeningen en de donkere huid	55
1.8.3 Fysiologische verschijnselen in de donkere huid	56
1.8.4 De donkere huid en behandeling van huidafwijkingen	56
1.9 Gezonde huid	56
1.10 Culturele aspecten van de huid	58

Hoofdstuk 2 Diagnostiek van huidafwijkingen	59
2.1 Inleiding	59
2.2 Anamnese	59
2.3 Inspectie	60
2.3.1 De efflorescentieleer	61
2.3.2 De efflorescenties	61
2.3.3 Het PROVOKE-systeem	68
2.3.4 Hulpmiddelen bij de inspectie	71
2.4 Palpatie	73
2.5 Aanvullend onderzoek	74
2.5.1 Klinisch-chemisch onderzoek	74
2.5.2 Histopathologisch onderzoek	74
2.5.3 Microbiologisch onderzoek	75
2.5.3.1 Kweken van bacteriën, virussen en schimmels	75
2.5.3.2 KOH-preparaat van huidschilfers, nagels en haren	75
2.5.3.3 Overig microbiologisch onderzoek	75
2.5.4 Allergologisch onderzoek	76
2.5.4.1 Epicutaan allergologisch onderzoek	76
2.5.4.2 Intracutaan allergologisch onderzoek	77
2.5.5 Vaatonderzoek	77
2.5.5.1 Doppleronderzoek	77
2.5.5.2 Duplexonderzoek	78
2.5.5.3 Lymfescintigrafie	78
2.5.6 Trichologisch onderzoek	78
2.5.7 Lichtdiagnostisch onderzoek	79
2.5.8 Beeldvormend onderzoek	79
2.5.9 Zweettest	80
Hoofdstuk 3 Behandeling van huidafwijkingen	81
3.1 Inleiding	81
3.2 Uitwendige therapie	82
3.2.1 Basispreparaten voor dermatologische toepassing en indifferente therapie	82
3.2.2 Uitwendige medicamenteuze therapie	85
3.2.3 Voor te schrijven hoeveelheden	94
3.3 Systemische medicamenteuze therapie	94
3.4 Intralaesionale medicamenteuze therapie	97
3.5 Dermatochirurgie	97
3.5.1 Excisie	97
3.5.2 Plastieken	98
3.5.3 Mohschirurgie	99
3.6 Elektrochirurgie	100
3.7 Curettage / excochleatie	101
3.8 Cryotherapie	101
3.9 Lichttherapie	102
3.9.1 UV-B fototherapie	103
3.9.2 UVA-1 fototherapie	103
3.9.3 Fotochemotherapie	104
3.10 Fotodynamische therapie	104
3.11 Lasertherapie	105
3.12 Flitslamptherapie	106

3.13	Behandeling van spataderen	106
3.13.1	Endoveneuze technieken	106
3.13.1.1	Sclerocompressietherapie	106
3.13.1.2	Thermische endoveneuze technieken	107
3.13.2	Chirurgische technieken	107
3.13.2.1	Ambulante flebectomie	107
3.14	Compressietherapie	108
3.15	Etsen	109
3.16	Resurfacing (chemische peeling, dermabrasie, laser)	109
3.17	Weefselaugmentatie	111
3.18	Botulinetoxine behandeling	111
3.19	Iontoforese	111
3.20	Radiotherapie	112
3.21	Psychotherapie	112

Deel 2

HUIDAFWIJKINGEN MET DOMINANTE EFFLORESCENTIES 113

Hoofdstuk 4 Huidafwijkingen met erytheem 114

4.1	Inleiding	114
4.2	Erythema palmare	115
4.3	Erytheem van het gezicht	115
4.3.1	Vluchtige roodheid (erythema faciale)	115
4.3.2	Niet-vluchtige roodheid (rubeosis, facies rubra)	116
4.4	Erythema perstans	116
4.5	Erythema annulare centrifugum	116
4.6	Urticaria en angio-oedeem	117
4.7	Huidtherapie	121

Hoofdstuk 5 Huidafwijkingen met erytheem en schilfering 122

5.1	Inleiding	122
5.2	Psoriasis	122
5.3	Pityriasis rosea	129
5.4	Erythrodermie	131
5.5	Parapsoriasis	132
5.6	Pityriasis rubra pilaris	133
5.7	Huidtherapie	135

Hoofdstuk 6 Huidafwijkingen met papels 136

6.1	Inleiding	136
6.2	Prurigo simplex	136
6.3	Prurigo nodularis	137
6.4	Neurodermitis circumscripta (lichen simplex chronicus)	138
6.5	Granuloma annulare	139
6.6	Lichen planus	140
6.7	Sarcoïdose	142
6.8	Huidtherapie	145

Hoofdstuk 7 Huidafwijkingen met vesikels en bullae	146
7.1 Inleiding	146
7.2 Erythema multiforme	146
7.3 Stevens-johnsonsyndroom en toxische epidermale necrolyse	148
7.4 Epidermolysis bullosa	150
7.5 Oedeemblaren	151
7.6 Diabetische bullae (bullosis diabeticorum)	151
7.7 Huidtherapie	152
Hoofdstuk 8 Huidafwijkingen met pustels	153
8.1 Inleiding	153
8.2 Psoriasis pustulosa	153
8.2.1 Gegeneraliseerde psoriasis pustulosa	153
8.2.2 Psoriasis pustulosa van de handpalmen en de voetzolen	154
8.2.3 Acrodermatitis continua Hallopeau	155
8.3 Pustulosis palmoplantaris (ziekte van Andrews-Barber)	156
8.4 Malassezia folliculitis	157
8.5 Pseudomonas folliculitis	158
8.6 Huidtherapie	158
Hoofdstuk 9 Huidafwijkingen met hyperpigmentatie	159
9.1 Inleiding	159
9.2 Naevus naevocellularis	159
9.2.1 Verworven naevus naevocellularis	159
9.2.2 Congenitale naevus naevocellularis	162
9.3 Naevus spilus	163
9.4 Ephelis	163
9.5 Lentigo simplex	164
9.6 Lentigo solaris	164
9.7 Café-au-laitvlek	165
9.8 Beckernaevus (melanosis naeviformis Becker)	166
9.9 Mongolenvlek	167
9.10 Otanaevus en itonaevus	167
9.11 Erythrosis interfollicularis colli (poikiloderma van Civatte)	168
9.12 Postinflammatoire hyperpigmentatie	168
9.13 Melasma	170
9.14 Erythema ab igne	171
9.15 Mastocytose	171
9.16 Acanthosis nigricans	173
9.17 Poikilodermie	173
9.18 Hyperpigmentatie door geneesmiddelen en metalen	174
9.19 Hyperpigmentatie bij interne ziekten	175
9.20 Overige afwijkingen met donkerder verkleuring van de huid	175
9.21 Huidtherapie	177
Hoofdstuk 10 Huidafwijkingen met hypo- en depigmentatie	178
10.1 Inleiding	178
10.2 Hypopigmentatie	179

10.2.1	Postinflammatoire hypopigmentatie	179
10.2.2	Pityriasis alba	179
10.2.3	Pityriasis versicolor	179
10.2.4	Progressieve maculaire hypomelanose	180
10.2.5	Hypomelanosis guttata idiopathica	181
10.2.6	Naevus depigmentosus	181
10.2.7	Hypopigmentatie door chemische stoffen	182
10.2.8	Hypopigmentatie door fysische invloeden	182
10.2.9	Hypopigmentatie bij andere dermatologische ziektebeelden	182
10.3	Depigmentatie	183
10.3.1	Vitiligo	183
10.3.2	Halo-naevus	185
10.3.3	Oculocutane albinisme	185
10.3.4	Overige oorzaken van depigmentatie	186
10.4	Huidtherapie	186
Hoofdstuk 11 Huidafwijkingen met ulcera		187
11.1	Inleiding	187
11.2	Decubitus	188
11.3	Pyoderma gangraenosum	190
11.4	Huidtherapie	191
Hoofdstuk 12 Littekens en huidafwijkingen met littekens		192
12.1	Inleiding	192
12.1.1	Wondgenezing	192
12.1.2	Factoren die de wondgenezing beïnvloeden	195
12.2	Keloïden en hypertrofische littekens	196
12.3	Acne keloidalis nuchae	198
12.4	Atrofie en atrofische littekens	199
12.4.1	Atrofie	199
12.4.2	Atrofische littekens	199
12.4.3	Striae	201
12.5	Huidafwijkingen in littekens	202
12.6	Huidtherapie	203
Deel 3		
ECZEMATEUZE DERMATOSEN		205
Hoofdstuk 13 Eczemateuze dermatosen		206
13.1	Inleiding	206
13.2	Allergisch contacteczeem	207
13.3	Ortho-ergisch contacteczeem	211
13.4	Constitutioneel eczeem	212
13.5	Acrovesiculeus eczeem	218
13.6	Nummulair eczeem	219
13.7	Eczema hyperkeratoticum et rhagadiforme	220
13.8	Hypostatisch eczeem	220
13.9	Eczema craquelatum	221
13.10	Seborroïsch eczeem	222

13.11	Intertrigineus eczeem (intertrigo)	224
13.12	Juvenile plantaire dermatose	225
13.13	Huidtherapie	226

Deel 4

ACNE EN OP ACNE GELIJKENDE DERMATOSEN 227

Hoofdstuk 14 Acne en op acne gelijkende dermatosen 228

14.1	Inleiding	228
14.2	Acne (vulgaris, conglobata)	228
14.3	Acneïforme erupties	233
14.4	Rosacea	233
14.5	Dermatitis perioralis	237
14.6	Demodexfolliculitis	238
14.7	Hidradenitis suppurativa (acne ectopica, acne inversa)	238
14.8	Huidtherapie	240

Deel 5

TUMOREN 241

Hoofdstuk 15 Benigne tumoren 242

15.1	Inleiding	242
15.2	Verruca seborrhoica	242
15.3	Blauwe naevus	244
15.4	Vlekjes van Fordyce (ectopische talgklieren)	244
15.5	Seniele talgklierhyperplasie	245
15.6	Naevus sebaceus	245
15.7	Syringoom	246
15.8	Keratoacanthoom	246
15.9	Tricho-epithelioom	247
15.10	Dermatofibroom	247
15.11	Fibroom	248
15.12	Xanthoom	248
15.13	Leiomyoom	250
15.14	Lipoom	250
15.15	Cysten en pseudocysten	251
	15.15.1 Milium	251
	15.15.2 Epidermale cyste	251
	15.15.3 Tricholemmale cyste	251
	15.15.4 Reuzencomedo	252
	15.15.5 Elastoidosis nodularis cystica et comedonica (syndroom van Favre-Racouchot)	252
	15.15.6 Steatocystoma multiplex	252
	15.15.7 Myxoidcyste	253
	15.15.8 Hidrocystoom	253
15.16	Chondrodermatitis nodularis helcis	253
15.17	Huidtherapie	254

Hoofdstuk 16 Premaligne huidafwijkingen	255
16.1 Inleiding	255
16.2 Actinische keratose	255
16.3 Cornu cutaneum	257
16.4 Dysplastische naevus en familiair dysplastisch naevussyndroom	258
16.5 Overige premaligne huidafwijkingen	259
16.6 Huidtherapie	260
Hoofdstuk 17 Maligne tumoren	261
17.1 Inleiding	261
17.2 Kwaadaardige tumoren beperkt tot de opperhuid	261
17.2.1 Ziekte van Bowen	261
17.2.2 Quéyraterytroplasie	262
17.2.3 Bowenoïde papulose	263
17.2.4 Lentigo maligna	264
17.3 Kwaadaardige tumoren (invasief groeiend)	264
17.3.1 Basaalcelcarcinoom	264
17.3.2 Plaveiselcelcarcinoom	266
17.3.3 Melanoom	268
17.3.4 Lymfoom	271
17.3.4.1 T-cellymfoom	271
17.3.4.1.1 Mycosis fungoides	272
17.3.4.1.2 Sézarysyndroom	273
17.3.4.1.3 Lymfomatoïde papulose	273
17.3.4.2 B-cellymfoom	273
17.3.5 Ziekte van Paget	274
17.3.6 Kaposisarcoom	275
17.4 Huidtherapie	276
Hoofdstuk 18 De huid en niet-cutane maligne tumoren	277
18.1 Inleiding	277
18.2 Ingroei van kanker in de huid	277
18.3 Metastasering in de huid	277
18.4 Paraneoplasieën	278
18.5 Huidaandoeningen waaraan incidenteel of regelmatig een maligniteit ten grondslag ligt	281
18.6 Huidtherapie	282
Hoofdstuk 19 Huidafwijkingen door radiotherapie	283
19.1 Inleiding	283
19.2 Bijwerkingen van radiotherapie	284
19.3 Huidafwijkingen door bestralingen	284
19.4 Huidtherapie	288

Deel 6

INFECTIES EN INFESTATIES 289

Hoofdstuk 20 Bacteriële infecties 290

20.1	Inleiding	290
20.2	Oppervlakkige folliculitis	291
20.3	Sycosis	293
20.4	Furunkel en karbonkel	293
20.5	Abces	294
20.6	Impetigo vulgaris	295
20.7	Impetigo bullosa	296
20.8	Staphylococcal scalded skin syndrome	296
20.9	Cellulitis	297
20.10	Erysipelas	298
20.11	Hordeolum	299
20.12	Ecthyma	299
20.13	Necrotiserende fasciitis	300
20.14	Erythrasma	300
20.15	Lymeziekte	301
	20.15.1 Erythema migrans	301
	20.15.2 Borrelia-lymfocytoom	302
	20.15.3 Acrodermatitis chronica atrophicans	303
20.16	Pitted keratolysis	303
20.17	Trichomycosis axillaris	304
20.18	Erysipeloid	304
20.19	Infectie met atypische mycobacteriën	305
20.20	Huidtherapie	305

Hoofdstuk 21 Virale infecties 306

21.1	Inleiding	306
21.2	Infecties met het humanepapillomavirus (HPV)	306
	21.2.1 HPV-infecties van de huid	306
	21.2.2 HPV-infecties van de slijmvliezen	310
21.3	Infecties met het herpessimplexvirus	312
21.4	Herpes zoster	315
21.5	Molluscum contagiosum	317
21.6	Ecthyma contagiosum	317
21.7	Melkersknobbels	318
21.8	Virusziekten die gepaard gaan met exanthenen	319
	21.8.1 De klassieke kinderziekten	319
	21.8.1.1 Mazelen	319
	21.8.1.2 Rodehond	319
	21.8.1.3 Roodvonk	319
	21.8.1.4 Erythema infectiosum	320
	21.8.1.5 Exanthema subitum	320
	21.8.1.6 Waterpokken	320
	21.8.2 Andere virusinfecties die gepaard gaan met exanthenen	321
	21.8.2.1 Mononucleosis infectiosa	321
	21.8.2.2 Syndroom van Gianotti-Crosti	322
	21.8.2.3 Hand-voet-mondziekte	322
	21.8.2.4 Niet-specifieke virale exanthenen	322
21.9	Huidtherapie	322

Hoofdstuk 22 Schimmelinfecties	323
22.1 Inleiding	323
22.2 Dermatofytosen	323
22.2.1 Trichomycosen	324
22.2.1.1 Tinea capitis	324
22.2.1.2 Tinea barbae	325
22.2.2 Epidermomycosen	326
22.2.2.1 Tinea corporis en tinea faciei	326
22.2.2.2 Tinea manus	326
22.2.2.3 Tinea inguinalis	327
22.2.2.4 Tinea pedum	328
22.2.3 Onychomycosen	329
22.2.4 Behandeling van dermatomycosen en onychomycosen	330
22.3 Candida-infecties	331
22.3.1 Candida-infecties van de slijmvliezen	332
22.3.2 Candida-infecties van de huid	332
22.3.3 Candida-infecties van de nagels	334
22.3.4 Behandeling van candida-infecties	334
22.4 Huidtherapie	335
Hoofdstuk 23 Parasieten en insecten	336
23.1 Inleiding	336
23.2 Scabies (schurft)	336
23.3 Pediculosis capitis (hoofdluis)	339
23.4 Pediculosis pubis (schaamluis)	340
23.5 Strophulus en culicosis bullosa	341
23.6 Animale scabies	342
23.7 Reacties op gif van angeldragende insecten (wespen, bijen, hommels)	342
23.8 Huidtherapie	344
Hoofdstuk 24 Seksueel overdraagbare aandoeningen	345
24.1 Inleiding	345
24.2 Bacteriële seksueel overdraagbare aandoeningen	349
24.2.1 Chlamydia-infectie	349
24.2.2 Gonorrhoe	350
24.2.3 Syfilis	350
24.2.4 Lymphogranuloma venereum	354
24.2.5 Bacteriële vaginose	354
24.3 Hiv-infectie en aids	355
24.4 Trichomoniasis vaginalis	356
24.5 Huidtherapie	357
Hoofdstuk 25 Importinfecties en -infestaties	358
25.1 Inleiding	358
25.2 Lepra	358
25.3 Cutane leishmaniasis	360
25.4 Cutane larva migrans	361
25.5 Filariasis	361

25.6	Myiasis	362
25.7	Tungiasis	363
25.8	Tropisch ulcus	363
25.9	Enkele andere importinfecties en -infestaties	364
25.10	Huidtherapie	365

Deel 7

AFWIJKINGEN AAN DE VATEN 367

Hoofdstuk 26 Afwijkingen aan de venen: flebologie 368

26.1	Inleiding	368
26.2	Anatomie en fysiologie van het veneuze systeem in de benen	368
	26.2.1 Anatomie	368
	26.2.2 Fysiologie	369
26.3	Varices	370
26.4	Tromboflebitis	371
26.5	Diep veneuze trombose	371
26.6	Chronische veneuze insufficiëntie	372
26.7	Huidtherapie	377

Hoofdstuk 27 Afwijkingen aan de arteriën 378

27.1	Inleiding	378
27.2	Arteriële insufficiëntie en ischemie	378
27.3	Arteriële ulcera van het onderbeen en de voeten	380
27.4	Diabetische voet en diabetisch voetulcus	382
27.5	Atherosclerose	383
27.6	Thrombangiïtis obliterans	384
27.7	Blauwe-tenensyndroom	384
27.8	Polyarteriïtis nodosa	384
27.9	Huidtherapie	385

Hoofdstuk 28 Overige afwijkingen aan de bloedvaten en huidafwijkingen met een vasculaire component 386

28.1	Inleiding	386
28.2	Functionele afwijkingen aan de vaten	386
	28.2.1 Livedo reticularis	386
	28.2.2 Raynaudfenomeen	387
	28.2.3 Perniosis	389
	28.2.4 Acrocyanose	390
	28.2.5 Erythrocyanose	391
28.3	Vaatafwijkingen met ontsteking: vasculitis	391
	28.3.1 Cutane leukocytoclastische vasculitis	391
	28.3.2 Henoch-schönleinpurpura	392
	28.3.3 Urticariële vasculitis	393
	28.3.4 Pityriasis lichenoides	394
	28.3.5 Purpura pigmentosa chronica	395
28.4	Vasculaire malformaties	396
	28.4.1 Naevus flammeus	396
	28.4.2 Sturge-webersyndroom	397
	28.4.3 Unnanaevus (ooievaarsbeet)	398

28.4.4	Syndroom van Klippel-Trenaunay	398
28.4.5	Veneuze malformatie	398
28.5	Prolifererende vaataandoeningen	399
28.5.1	Hemangioom	399
28.5.2	Granuloma teleangiectaticum	401
28.6	Afwijkingen met uitzetting van bloedvaten	401
28.6.1	Angiokeratoom	401
28.6.2	Angioma senile	403
28.6.3	Naevus araneus (spider nevus)	403
28.6.4	Teleangiëctasieën	403
28.7	Purpura senilis	405
28.8	Huidtherapie	406
Hoofdstuk 29 Afwijkingen aan de lymfevaten		407
29.1	Inleiding	407
29.2	Anatomie en fysiologie	407
29.3	Lymfoedeem	408
29.4	Lipo-oedeem	413
29.5	Lymfangioom	416
29.5.1	Lymphangioma circumscriptum	416
29.5.2	Diffuus lymfangioom	416
29.5.3	Cysteus lymfangioom	417
29.6	Axillary web syndrome	417
29.7	Huidtherapie	418
Deel 8		
IMMUUNDERMATOSEN		419
Hoofdstuk 30 Inflamatoire bindweefselziekten		420
30.1	Inleiding	420
30.2	Lupus erythematoses	420
30.3	Sclerodermie	423
30.3.1	Morfea	423
30.3.2	Systemische sclerose	425
30.4	Dermatomyositis	427
30.5	Lichen sclerosus	430
30.6	Scleroedeem	430
30.7	Huidtherapie	431
Hoofdstuk 31 Auto-immuun bulleuze dermatosen		432
31.1	Inleiding	432
31.2	Pemfigus	432
31.3	Bulleus pemfigoïd (parapemfigus)	433
31.4	Dermatitis herpetiformis (ziekte van Duhring)	435
31.5	Huidtherapie	436

Deel 9

AFWIJINGEN VAN DE ADNEXEN	437
Hoofdstuk 32 Afwijkingen van de beharing	438
32.1 Inleiding	438
32.2 Biologie van de haargroei	438
32.3 Te weinig haar / haaruitval	439
32.3.1 Vormen van haaruitval	439
32.3.2 Diffuse haaruitval / alopecia	439
32.3.2.1 Alopecia androgenetica	439
32.3.2.1.1 Alopecia androgenetica bij de man	439
32.3.2.1.2 Alopecia androgenetica bij de vrouw	441
32.3.2.2 Anageen effluvium	442
32.3.2.3 Telogeen effluvium	442
32.3.2.3.1 Acut telogeen effluvium	443
32.3.2.3.2 Chronisch telogeen haarverlies	443
32.3.2.3.3 Chronisch telogeen effluvium	444
32.3.3 Pleksgewijze haaruitval	444
32.3.3.1 Alopecia areata	444
32.3.3.2 Pleksgewijze haaruitval met verlittekening (cicatriciële alopecie)	446
32.4 Te veel haar	446
32.4.1 Hypertrichose	446
32.4.2 Hirsutisme	448
32.5 Overige afwijkingen in de beharing	451
32.5.1 Ingroei van de haren	451
32.5.1.1 Pili incarnati	451
32.5.1.2 Pseudofolliculitis barbae	452
32.5.1.3 Sinus pilonidalis	452
32.5.2 Cirkelharen	453
32.6 Huidtherapie	453
Hoofdstuk 33 Afwijkingen van en rond de nagels	454
33.1 Inleiding	454
33.2 Onychomycose	454
33.3 Nagelafwijkingen bij psoriasis	454
33.4 Trommelstokvingers en horlogeglasnagels	457
33.5 Koilonychie	457
33.6 Onychia punctata	457
33.7 Onycholyse	458
33.8 Lijnen van Beau	459
33.9 Leuconychia punctata	460
33.10 Leuconychia striata	460
33.11 Melanonychia striata longitudinalis	461
33.12 Onychohypertrofie	462
33.13 Fragilitas unguium (broze nagelsyndroom)	462
33.14 Yellow nail syndrome	462
33.15 Infectie met Pseudomonas aeruginosa	463
33.16 Unguis incarnatus (ingegroeide teennagel)	463
33.17 Paronychia	464
33.18 Huidtherapie	465

Hoofdstuk 34 Afwijkingen van de zweetklieren	466
34.1 Inleiding	466
34.2 Hyperhidrose	466
34.2.1 Primaire hyperhidrose	466
34.2.2 Secundaire hyperhidrose	468
34.3 Hypohidrose en anhidrose	469
34.4 Miliaria	470
34.5 Huidtherapie	471
Deel 10	
HUIDAFWIJKINGEN OP SPECIFIEKE LOKALISATIES: TOPOGRAFISCHE DERMATOLOGIE	473
Hoofdstuk 35 Huidafwijkingen aan de handen en de voeten	474
35.1 Inleiding	474
35.2 Callus	476
35.3 Clavus	476
35.4 Keratolysis exfoliativa	477
35.5 Keratoderma palmoplantare	478
35.6 Huidtherapie	479
Hoofdstuk 36 Huid- en slijmvliesafwijkingen van de lippen en de mond	480
36.1 Inleiding	480
36.2 Afwijkingen aan de tong	481
36.2.1 Lingua geographica	481
36.2.2 Lingua fissurata	482
36.2.3 Lingua villosa	482
36.2.4 Atrofische glossitis	482
36.3 Afwijkingen van het mondslijmvlies	483
36.3.1 Leukoplakie	483
36.3.2 Erytroplakie	483
36.3.3 Plaveiselcelcarcinoom	484
36.3.4 Aften	484
36.3.5 Mucokèle	485
36.3.6 Dentogene fistel	486
36.3.7 Reactief fibroom	486
36.3.8 Orodynie (mondbranden)	487
36.4 Afwijkingen van de lippen	487
36.4.1 Cheilitis	487
36.4.2 Cheilitis actinica	488
36.4.3 Cheilitis angularis	489
36.4.4 Cheilitis granulomatosa en syndroom van Melkersson-Rosenthal	490
36.4.5 Macrocheilie	490
36.4.6 Venous lake	490
36.4.7 Melanotische macula	491
36.4.8 Peutz-jegherssyndroom	491
36.4.9 Rendu-oslersyndroom	492
36.5 Huidtherapie	492

Hoofdstuk 37 Huidafwijkingen in de regio anogenitalis	493
37.1 Inleiding	493
37.2 Rode en schilferende uitslag in de liezen	494
37.3 Pruritus ani	496
37.4 Fissura ani	498
37.5 Hemorroiden	499
37.5.1 Inwendige hemorroiden	499
37.5.2 Uitwendige hemorroiden	500
37.6 Genitaal oedeem bij de man	501
37.7 Seniele gluteale dermatose	502
37.8 Huidtherapie	502
Hoofdstuk 38 Huidafwijkingen aan de onderbenen	503
38.1 Inleiding	503
38.2 Erythema nodosum	503
38.3 Necrobiosis lipoidica	506
38.4 Actinische porokeratose	507
38.5 Diabetische dermatopathie	507
38.6 Stuccokeratose	508
38.7 Stasis purpura	509
38.8 Huidtherapie	509
Deel 11	
HUIDAFWIJINGEN BIJ SPECIFIEKE GROEPEN PATIËNTEN	511
Hoofdstuk 39 Huidafwijkingen bij kinderen	512
39.1 Inleiding	512
39.2 Fysiologische huidafwijkingen bij pasgeborenen	512
39.3 Vesiculopustuleuze aandoeningen bij pasgeborenen	513
39.4 Luiereczeem	515
39.5 Seborroïsch eczeem bij kinderen	516
39.6 Acne neonatorum en acne infantum	517
39.7 Huidtherapie	518
Hoofdstuk 40 Huidveranderingen en -afwijkingen in de zwangerschap	519
40.1 Inleiding	519
40.2 Fysiologische veranderingen in de zwangerschap	519
40.3 Invloed van zwangerschap op bestaande huidaandoeningen en tumoren	521
40.4 Specifieke zwangerschapsdermatosen	521
40.4.1 Pemfigoïd gestationis	522
40.4.2 Polymorfe zwangerschapseruptie	523
40.4.3 Atopische eruptie van de zwangerschap	523
40.4.3.1 Prurigo gestationis	523
40.4.3.2 Jeukende zwangerschapsfolliculitis	524
40.4.3.3 Constitutioneel eczeem in de zwangerschap	524
40.4.4 Zwangerschapscholestase	525
40.5 Huidtherapie	525

Hoofdstuk 41 Huidafwijkingen bij diabetes mellitus	526
41.1 Inleiding	526
41.2 Huidafwijkingen bij diabetes mellitus	526
41.2.1 Huidsymptomen van diabetische vaatafwijkingen	526
41.2.2 Huidinfecties bij diabetes mellitus	526
41.2.3 Dermatologische complicaties van de behandeling van diabetes mellitus	528
41.2.4 Overige manifestaties van diabetes mellitus en huidandoeningen die in verhoogde frequentie bij diabetes voorkomen	529
41.3 Huidtherapie	532
Hoofdstuk 42 Huidafwijkingen door het beroep	533
42.1 Inleiding	533
42.2 Contacteczeem	534
42.2.1 Ortho-ergisch contacteczeem	535
42.2.2 Allergisch contacteczeem	536
42.3 Huidtherapie	537
Deel 12	
PSYCHODERMATOLOGIE	539
Hoofdstuk 43 Psychodermatologie	540
43.1 Inleiding	540
43.2 Invloed van psychologische stressfactoren op huidziekten	540
43.3 Psychologische gevolgen van huidziekten	540
43.4 Huidafwijkingen als uiting van een psychiatrisch ziektebeeld	542
43.4.1 Skin picking en acne excoriée des jeunes filles	542
43.4.2 Dermatitis artefacta	543
43.4.3 Trichotillomanie	545
43.4.4 Parasietenwaan	546
43.4.5 Stoornis in de lichaamsbeleving (body dysmorphic disorder)	547
43.5 Huidtherapie	548
Deel 13	
GENODERMATOLOGIE	549
Hoofdstuk 44 Genodermatosen	550
44.1 Inleiding	550
44.2 Ichthyosis	551
44.2.1 Ichthyosis vulgaris	551
44.2.2 Steroïdsulfatasedeficiëntie (X-chromosoom gebonden recessieve ichthyosis)	552
44.3 Keratosis pilaris	553
44.4 Neurofibromatose (ziekte van Von Recklinghausen)	554
44.5 Tubereuze sclerose complex	555
44.6 Basaalcelnaevussyndroom	557
44.7 Xeroderma pigmentosum	558
44.8 Huidtherapie	559

Deel 14

OVERIGE HUIDAFWIJKINGEN	561
Hoofdstuk 45 Pruritus	562
45.1 Inleiding	562
45.2 Pathofysiologie van pruritus	562
45.3 Klinische aspecten van pruritus	563
45.4 Huidtherapie	569
Hoofdstuk 46 Fotodermatosen	570
46.1 Inleiding	570
46.1.1 Effecten van zonlicht op de huid	570
46.1.2 Fotodermatosen	573
46.2 Chronisch polymorfe lichtdermatose	573
46.3 Fototoxische reacties	575
46.4 Fotoallergische reacties	576
46.5 Chronische actinische dermatitis	576
46.6 Porphyria cutanea tarda	577
46.7 Huidtherapie	578
Hoofdstuk 47 Geneesmiddelreacties	579
47.1 Inleiding	579
47.2 Geneesmiddelreacties	579
47.3 Geneesmiddelexanthenen	581
47.4 Bijwerkingen van cytostatica op de huid en de adnexen	585
47.5 Huidtherapie	588
Verklarende woordenlijst	589
Literatuur	609
Over de auteurs	622
Trefwoorden	624